

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ

Існуюча система вітчизняного екологічного управління не відповідає сучасним вимогам, тому потребує розробки ефективного економічного механізму екологобезпечної діяльності, одним з основних елементів якого є дієва система екологічного менеджменту. Питання побудови ефективної системи екологічного менеджменту набуває особливої актуальності для забезпечення екологічної безпеки підприємства та його сталого економічного розвитку.

Екологічний менеджмент – це система заходів, за допомогою яких здійснюється управління тими видами діяльності підприємств, які завдають або потенційно можуть завдати шкоди навколишньому середовищу; це тип управління, принципово орієнтований на формування й розвиток екологічного виробництва й екологічної культури життєдіяльності людини, який побудований на соціально-економічному й соціально-психологічному мотивуванні гармонії взаємин людини з природою [1].

У всьому світі екологічний менеджмент сприймається в тісному зв'язку із забезпеченням якості продукції, виробничої безпеки, сприятливих умов праці. Протягом останніх 5-10 років спостерігається усвідомлення істотної ролі екологічного менеджменту для забезпечення ефективного функціонування підприємства. Дедалі більша кількість компаній використовує міжнародні стандарти ISO 14001 для впровадження систем екологічного менеджменту. Ядром системи екологічного менеджменту є програма – комплексний документ, що описує організацію діяльності підприємства в галузі екологічного менеджменту, а також конкретні заходи та дії з її реалізації, розроблені відповідно до екологічної політики, цілей і завдань.

Не дивлячись на те, що стандарти ISO 14000 – добровільні, вже існує практика зі сторони Європейського Союзу не допускати на свої ринки продукцію компаній, які не мають ISO-сертифікатів. Варто також зазначити, що основні банки Швейцарії та Німеччини не виділяють кредити без екологічного обґрунтування проектів, на які береться фінансування [2, с. 119].

Завдяки застосуванню екологічного менеджменту підприємства мають можливість постійно вдосконалювати екологічну та економічну діяльність, зменшувати ризики для навколишнього середовища, для здоров'я й безпеки працівників, а також скорочувати витрати.

Можна констатувати, що в Україні фактично відсутня сучасна екологічна політика, яка б урахувала реалії сьогодення, спиралася на передовий міжнародний досвід і розглядала екологічний чинник як один з пріоритетів економічного розвитку. Прийняті стратегії та концепції екологічного розвитку

мають декларативний характер та не підкріплені відповідними законодавчими та фінансовими важелями.

Для того, щоб розв'язати проблему формування системи екологічного менеджменту підприємствами України, необхідним є:

- розробка та прийняття міжнародних стандартів, які стосуються екологічного аудиту та формування систем екологічного менеджменту;
- врахування науковцями та практиками таких завдань екологічного менеджменту (відповідно до міжнародної "Схеми екологічного менеджменту і аудиту" (EMAS)): економія сировини й енергії; мінімізація відходів і забруднень навколишнього середовища; скорочення відходів, спричинених коротким терміном служби товару; створення безпечних умов праці; проведення оцінки екологічного ризику й витрат для розрахунку можливих фінансових інвестицій, необхідних для створення "зеленого" іміджу компанії; інформування громадськості про характер виробничої діяльності.
- удосконалення законодавства у сфері екологічного менеджменту, насамперед прийняття Закону «Про екологічний менеджмент»;
- розробка на рівні кожного підприємства відповідних стратегій, які б ставили перед персоналом конкретні екологоорієнтовані цілі;
- активізація екологічної освіти в середніх та вищих навчальних закладах, екологічне виховання населення;
- формування сучасного екологічного мислення та підвищення екологічної свідомості працівників шляхом організації спеціальних екологічних курсів, семінарів та тренінгів на підприємствах, які в процесі своєї діяльності можуть забруднювати навколишнє середовище;
- підготовка висококваліфікованих управлінців, які б володіли сучасними методами й технологіями екологічного менеджменту.
- нормативно-правове регулювання міжнародних і національних систем екологічної сертифікації продукції, технологічних процесів, відходів виробництва і природних об'єктів;
- перегляд податкової політики в напрямку збільшення екологічного оподаткування та штрафів за порушення екологічного законодавства.

Отже, на сучасному етапі екологічний менеджмент повинен передбачати: включення природоохоронних вимог в комплекс традиційних господарських цілей підприємства; виконання екологічних нормативів; економію і раціональне використання всіх видів ресурсів; інформування населення про характер діяльності підприємства; забезпечення дотримання умов праці; мінімізацію впливу на навколишнє природне середовище.

Список використаної літератури:

1. Бурлакова Ю.М., Чередніченко А.Л. Екологічний менеджмент як інструмент зниження техногенного тиску на навколишнє середовище України / Ю.М. Бурлакова, А.О. Чередніченко [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/17_APSN_2013/Economics/6_140623.doc.htm
2. Матківський М., Случик В. Екологічний менеджмент: європейський досвід і українські перспективи // В. Случик, М. Матківський. – С. 118-122 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nato.pu.if.ua/journal/2009-2/2009-2-27.pdf>